

Od roparjev sta bila samó dva umorjena, katera so tolovaji s seboj odnesli in zagrebli. — Vodjo Bisiča so pozneje roparji samí zavrtno umorili.

Nad mestom na prijaznem hómei stoji lepa cerkvica matere božje. Sezidali so jo 1778. l. Cistercijenzi. — Kostanjeviška župnija je jedna najstarejših na Kranjskem. Že 1220. leta je bil tu župnik Adalbert. Ko je bil ustanovljen samostan, bila je župnija s samostanom združena, ki je do časa cesarja Jožefa obsegala samó mesto. Ko je bil samostan zatrt, kupilo je mesto na očitnej dražbi 1793. leta za 562 gld. nekdanji Kostanjeviški grad, ki je zdaj župniku v bivališče.

Sedanje mesto šteje 464 prebivalcev, ki se večinoma živé s poljedelstvom; tudi ribarstvo jim daje mnogo dobička. Krka tudi danes še dela mestu mnogo kvare. Ker je otok samó nekoliko višji od Krkine gladine (niveau), zato je njú čudo, da voda večkrat preplavi mesto.

—

Prirodopisno - natoroznansko polje.

Palme.

Da-si je domovina teh dreves zeló zeló daleč od nas, vendar imajo palme tudi za nas mnogo zanimivega in palmovi pridelki tudi nam donajajo mnogo koristi. Deblo teh dreves je jako priprosto, šibko in po več sto črvljev visoko ter je v vrhu s posebno lepim šopom listja olepšano; zato dajejo palme vročim deželam posebno lepoto in značaj. Krasni šop listja v vrhu palmovega debela je sestavljen ali iz mahlčastih ali pa iz pérnatih listov, izpod katerih visé veliki grozdi, cvetja in plodov (sadú). Predno se cvetovi razevetó, obdaja jih úsnijat tulec. Mladi listni popki nekaterih palm se jedó v prikuho. Ta jed

se imenuje palmovo zelje. Nekatere palme dajejo tudi, ako se njihov cvetni tulec zareže, mnogo sladkega sóka, iz katerega se dela palmovo vino ali tako imenovani toddi. Palmovo deblo je povsod jednako debelo, ter ni z glavno korenino v tla priraščeno, nego le z vidnimi vlaknatimi koreninami. Deblo tudi nima lubja, a znotraj ima raztresene cevne povezke, ki so proti sredini redkejši nego li pri kraji. Da-si palme nimajo posebno lepega cvetja, toliko več je vreden njihov sad, ki nam ga dajejo. Tu nam je v prvi vrsti omeniti kokosovo palmo ki je znana po svojih debelih orehih. Ta palma je domá v vzhodnej in zahodnej Indiji, Afriki in južnej Ameriki. Vzraste 20 do 50 metrov visoka ter ima po 4 metre dolge in po meter široke pérnate liste. Izpod listov izrastó veliki cvetni betiči s svojimi cvetnimi tulci. Sad ali plod tega drevesa imenujemo kokosove orehe, ki so jajčasto špičasti in

debeli kakor otročja glava; v sredi teh orehov je koščica z vlaknato lupino. Ta koščica ima, dokler še ni popolnem zrela, v sebi neko hladilno, mleku podobno tekočino — kokosovo mleko — katera se pozneje strdi v mandeljnasto, trdo, v sredi votlo jedro. Kokosova palma cvetè skozi vse leto in nosi vsak mesec po 15—25 orehov. Ako se jedra izžmó, dobi se neka trda tolšča, kokosov loj, ki se rabi v narejanje mjila (zajfe). Iz sadov se dobiva tudi kokosovo olje. Deblo daje les za stavbe; iz vlaken, ki se dobé iz listov in cvetnih tulcev, spleta se različno pletivo. Iz trdih lupin se delajo čaše in druge posode.

Spomina vredna je tudi dateljnova palma, ki daje poglavitni živež Afrikancem, kateri jo pridno sadé in jej vode prilivajo; ta palma raste tudi v južnej Evropi, ali tukaj ne dozori nikoli svojega plodú. Kakor so pri nas okolo kmetjskih hiš ovočna (sadna) drevesa, tako so v vročih deželah okolo šotorov in koč lepe dateljnovne palme,

raste široko na okrog ter so nekateri kraji vsi poraščeni ž njo. Udomaćila se je tudi v južnej Evropi na bregovih sredozemeljskega morja. — Arekova palma daje orehe, bogate na čreslovini; te orehe rabijo strojarji. — Trstinasta palma, ki je vsa podobna ovijalnim rastlinam, vzraste 300 do 400 metrov dolga in daje palice trstovske (spanisches Rohr).

Takó bi še lahko mnogo drugih vrst palm našeli, ali to vam naj zadostuje, da bote znali, kolike koristi so palmova drevesa, ki so nam tudi v znamenje miru in pokoja.

ki dajejo ondotnim prebivalcem po največ živeža.

Oljnata palma daje rumenkasto rudeče, surovemu maslu podobno palmovo olje, ki diši po vijolicah. Iz stržena sagove palme, ki ima izvrsten škrob v sebi, dela se sago. — Palma voskovica je prevlečena s palmovim voskom, ki se rabi kakor naš čebelni vosek. — Prtlična palma ima komaj 31 centimetrov visoko deblo. Ta palma

— x.

Oslova tolažba.

(Basen.)

Da nikedar vesel ne bom, to zdavna vem:

Neumen in postave neokretne sem,

Brez vsega sem poguma in brez vse moči,

Vse zaničuje me, vse pred menóž beži;

Z osátom, slamo moram se živíti,

Do smrti moram tóvore nositi.

Zarés! nič dobrega na sveti nimam jaz!

V tolažbo mi jedíno je — moj lepi glas!

(Po M. Claudiusu E. B.)

— x —